

történelmét előzőleg már tanulták s így ismerniök kell, mert végrehajtott próbái és vizsgálódásai nyomán a legelképesztőbb tudatlanság derült ki. Mindezek miatt a nemzeti történelem tanításában nagy nehézségekkel kell megküzdenie a szaktanárnak a tanítéképző-intézet 4. osztályában, mert úgyszólván semmi alapismeretre sem lehet számítani.

Juhász Béla dr.

Die Erziehung 1936/37. 12. évf. 1-4 sz.

Különösebben a lélektannal, illetőleg a nevelés lélektani vonatkozásaival foglalkozók érdeklődésére tarthat számot *Friedrich Lehr* cikke (*Das Handeln der Tiere und Menschen*. 2. és 3. sz.), amely arra a kérdésre keres választ, hogy mi a különbség az emberi és állati cselekvés között, s ezen az úton akar eljutni annak megállapításához, hogy vajon a biogenetikai alaptörvény, s annak az az elvi alapvetése, mely szerint törvényszerű összefüggés van a lelki-szellemi fejlődés és a testi csíratörténet között, igazolható-e, illetőleg átvihető-e ez az alaptörvény az ember szellemi életének kialakulására is. Művelődéstörténeti érdekű az a tanulmány, amelyet *Ludwig Alsdorf* az indiai művelődésügy jelen problémáinak szentel (*Indisches Bildungswesen*. 4. sz.). Érdekes összefoglaló kép arról, hogyan, milyen racionalisztikus elfogultságok alapján és indokolatlanul túlzott reményekkel akarta 1835-től kezdődően az angol kormány az évezredek tradícióján alapuló, teljesen vallásos jellegű hindu művelődésügyet, különösen pedig az európai fogalmak szerinti felsőbb oktatást angollá tenni. Mennyire sikertelen volt ez a törekvés és milyen tragikus konfliktusokkal járt abban az igen kis rétegben is, amelyet sikerült szándékai számára megnyerni. Ma, amikor a réginek és az újnak, a nemzeti hagyományokon alapulóknak és a ráerőszakolt európai szellemnek harca mind élesebbé válik, ez a sok milliós nép amaz igen súlyos kérdés előtt áll, hogyan tegye a nemzet jövője szempontjából is gyümölcsözővé a hazai és éppen az áthagyományozás formáiban és nyelvében megmerevedett és bizony már csak szintén nagyon jelentéktelen rétegben eleven művelődési kincseket. A jelen művelődéspolitikájának egyik legaktuálisabb kérdésére, a szabadidő hasznosítására nézve keres választ *Wilhelm Flitner* cikke (*Freizeit*. 1. sz.). Rövid történeti áttekintés után, amelyben különösen a falusi parasztság és polgári társadalom hagyományos munkaszüneti szokásait, majd pedig a korai kapitalizmus proletáriátusának pihenésformáit írja le, a jelen és a legközelebbi jövő problémáját abban látja, hogyan lehet majd az új munkarendbe szellemi aktivitással eltöltött s így eredeti jelentésének jobban megfelelő szabadidőbeli foglalkoztatást beiktatni, vagyis hogyan lehet a pihenés, felüdülés idejét minden tekintetben eredményessé tenni. A legfontosabb népnevelésügyi feladatok ezen a téren a következők: a munkaidő és a gyári munka szabályozása, a telepítésügy és a városrendezés megfelelő rendezése mellett, nyilvános eszközök és alkalmak nyújtása a szabadidő felhasználására, a sportnak népi játékká való átalakítása, a már régebben megindult népművelési munkának, a népfőiskolának a pihenő idő céljaira való értékesítése, magának a munkaélménynek jótékony befolyásolása kellő felvilágosítás és vezetés által, az esetleg felhasználatlan munkaerőnek irányítása. Nem kevésbé fontos ebben a tekintetben a munkások és alkalmazottak hosszabb szabadságidejének szabályozása is. Ugyancsak művelődéspolitikai kérdést tárgyal *Flitnernek* egy másik cikke (*Schulzeitverkürzung und Studiendauer*. 4. sz.). Ebben a a birodalmi nevelésügyi miniszter ama tervének gazdasági és népesedéspolitikai okai-val és következményeivel foglalkozik, amely az elemi- és középiskolai tanulmányi időt 13 évről (4 év Grundschule és 9 év höhere Schule) 12 esztendőre akarja meg-

rövidíteni, sőt a főiskolai tanulmányokat is gyorsabbá akarja tenni. Szerinte ez utóbbiak elvégzésére 3—4 esztendő feltétlenül szükséges. A középiskola 8 esztendeje nagyobb hátrányokkal nem fog járni, a népiskola 4 esztendejének egy évvel való megrövidítését azonban csakis egészséges és tehetséges gyermekek számára tartja megengedhetőnek. A tanulmányi idő megrövidítése minden iskolafajtától módszeres reformokat és céljaik valamint tanulmányi anyaguk újból való átvizsgálását követeli meg. Az iskolait megelőző nevelés egyik fontos eszközére, a játékra vet fényt *Erika Hoffmann* tanulmánya (*Fröbels Spielgaben*. 3. sz.), amely Fröbelnek élete végén felállított játékszerével foglalkozik. Fr. értelmezése szerint a gyermek játéka lényegében mindig a gyermekkel való játszás, s tulajdonképpen a gyermekkel való szellemi érintkezést jelent. Az együttjátszásban kifejezésre jutó anyagi nevelés nem kezdete az iskolában folyó nevelésnek, annál szélesebb körű alapvetés: az egész embernek gazdagodása és kiszélesedése a játék családi közösségében. Ez a játékban való együtesség érteti meg velünk a játék által való nevelés 3 alapvető fogalmát: a „játéknyelv“ a felnőtt sajátos nevelői viselkedésének formája, a „sejtés“ az a szellemi erő, amelyet a felnőtt viselkedése ébreszt a gyermekben s végre a „szimbólum“, amely a közvetítendő tárgyi világot jellemzi a művelőfolyamatban. A sort két olyan tanulmány zárja be, (*Martha Steinert, Neue Wege im ersten Lese- und Schreibunterricht*. 1. sz. — *Heinrich Geffert, Das Reichslesebuch*. 2. sz.) amelyek mindegyike az elemi iskolai nevelés egy-egy kérdésével foglalkozik. Az első pontos, részletes és megfelelő irodalmi utalásokkal ellátott beszámoló az olvasás- és írástanítás módszerének fejlődéséről. A régibb analitikus és analitikus-szintetikus módszerek: az újabb, a szóképből kiinduló módszer (*Ganzheitsmethode*) és annak elméleti alapjai; beszámoló az új eljárás körül szerzett tapasztalatokról; eltérések az új módszer egyes képviselőinél. Az új olvasástanítási módszernek legjobban megfelelő írástípusa: a Sütterlin-írás. A második pedig, rövid történeti utalások után azokat a törekvéseket ismerteti, amelyek a birodalmi nevelésügyi minisztérium indítására egységes elemi iskolai olvasókönyvek szerkesztésére irányulnak. Az olvasókönyv a német ember nemzeti szocialista nevelésének szolgálatában áll, elsősorban az érzülethez szól, forrása és eszköze kíván lenni a jellem és akaratnevelésnek és a tudásban való tájékozódásnak. Az egységes tankönyv központi anyaga a következő tárgykörökre terjeszkedik ki: fajelmélet, egészségtan, család- és népesedéstan, a népiség története, geopolitika, a németiség külföldön. Eme központi anyag körül csoportosul a birodalom egyes vidékeinek szánt olvasókönyvekben a szélesebb értelemben vett szülőföldi anyag. Két már megjelent kötet (a 2. és az 5-6. o. számára írt) tartalmának elemzése szemlélteti az elvek megvalósításának formáját.

tb.

Zeitschrift für pädagogische Psychologie und Jugendkunde. Leipzig, 1937. No. 1—2.

Kroh, Oswald: Pädagogische Psychologie im Dienste völkischer Erziehung. K. cikke bemutatja a pedagógiai-lélektant a nemzeti szocializmus szolgálatában. A népnevelés egyik főfundamentuma a néptanulmány, amelybe a pedagógiai-lélektan beleékelődve s céljait magáévá téve, a néptanulmány kiegészítő tudományává válik. Az új népnevelés ma nem általános érvényű, nem terjed ki minden nemzetre egyformán, hanem csak egy meghatározott közösségre vonatkozik, amelyen belül a nevelés azonos minden szándékos és szándéktalan emberformálással s célja a közösség minden egyes tagját az egész minél értékesebb tagjává emelni. Ez pedig a néplélek